

РОЗДІЛ II. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

УДК 347.78

АВТОРСЬКІ ПРАВА ЖУРНАЛІСТА

Зайцева-Калаур І.В., к.ю.н., доцент

*Тернопільський національний економічний університет,
вул. Микулинецька, 46 а, м. Тернопіль, Україна
ivan@tneu.edu.ua*

У статті досліджено зміст суб'єктивних авторських прав журналістів. Проаналізовано положення національного інформаційного законодавства, що регулює діяльність журналістів, щодо дотримання їх авторських прав. Доведено необхідність внесення змін до окремих положень інформаційного законодавства в цьому аспекті. Розмежовано поняття «журналіст» та «автор». Обґрунтовано, що найоптимальнішим варіантом регулювання відносин організацій ЗМІ зі штатними творчими працівниками є укладення договору, що взяв би за основу трудовий договір з окремими обов'язковими умовами цивільно-правового договору.

Ключові слова: автор, авторське право, журналіст, творчий працівник, особисті немайнові права, майнові права.

АВТОРСКИЕ ПРАВА ЖУРНАЛИСТА

Зайцева-Калаур И.В.

*Тернопольский национальный экономический университет,
ул. Микулинецька 46 а, г. Тернополь, Украина
ivan@tneu.edu.ua*

В статье исследовано содержание субъективных авторских прав журналистов. Проанализированы положения национального информационного законодательства, регулирующего деятельность журналистов, относительно соблюдения их авторских прав. Доказана необходимость внесения изменений в отдельные положения информационного законодательства в данном аспекте. Разграничены понятия «журналист» и «автор». Обосновано, что самым оптимальным вариантом регулирования отношений организаций СМИ со штатными творческими работниками является заключение договора, который взял бы за основу трудовой договор с отдельными обязательными условиями гражданско-правового договора.

Ключевые слова: автор, авторское право, журналист, творческий работник, личные неимущественные права, имущественные права.

JOURNALISTS' AUTHORS' RIGHTS

Zaitseva-Kalaur I.V.

*Ternopil national economic university, str. Mykulynetska, 46, Ternopil, Ukraine
ivan@tneu.edu.ua*

The scientific article explores the subjective content of journalists' authors' rights. The author analyzed the provisions of the national information legislation regulating the activities of journalists on their compliance with copyright. The author also proves the necessity of amending the Law of Ukraine "On Printed Mass Media (Press) in Ukraine" and the Law of Ukraine "On Information", which provides for the right of media journalist to refuse authorship (signature) on material if its contents after editorial revision is contrary to his belief, with the following statement: "a journalist has the right to withdraw his signature to the work, the content and form of which, according to journalist, has been distorted in the process of editorial preparation and prohibit dissemination of this work".

The concepts "journalist" and "author" have been differentiated. It is determined that the author may be any person who as a result of his creative work is able to interest the editorial board and the reader. This person, in accordance with the rules of intellectual property legislation, is the author – the carrier of property and moral rights to the created object. However, not always such an author has the legal status of the journalist. The term "journalist" shall apply to persons who have documents proving their legal status. Such persons are journalists – creative workers, throughout the period of their professional activity, regardless of whether the material is prepared by them today, or they are still in creative search. Journalists will be called authors only after creation of a certain work. Only then, the results of their work will be covered by the Law of Ukraine "On Copyright and Related Rights".

It is proved that the best option for regulating relations of media organizations with own creative workers is a contract that would contain the basis of individual employment contract with binding terms of a civil contract. Thus, it will be

a mixed type of contract. This contract will combine conditions of employment, conditions of civil law nature regarding exclusive property rights and promote the effective implementation of the regulation and protection of exclusive economic rights.

Key words: author, copyright, journalist, creative worker, moral rights, property rights.

Унаслідок стрімкого розвитку інформаційних технологій в останні десятиріччя відбулися структурні зміни в журналістиці, що позначилися на позиції журналіста. Як зазначає професор О.Л. Вартанова, «традиційна монополія на новини ними втрачена» [1]. За допомогою соціальних мереж звичайні користувачі все частіше створюють новини, розповідають та описують ті події, очевидцями яких вони стають, таким чином, не набуваючи правового статусу журналіста, виконують його прями функції.

Досліджуючи останні міжнародні документи, де здійснено тлумачення терміна «журналіст», чітко прослідковується послідовний перехід до функціонального підходу щодо його розуміння. У документах ООН і Ради Європи визначають журналіста через його професійну діяльність, а не через формальну приналежність до тієї чи іншої редакції ЗМІ.

З набуттям чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інформацію» та Закону України «Про доступ до публічної інформації» № 1170-VII внесено зміни до ст.25 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні». Виклавши цю правову норму в новій редакції, законодавець встановив, що тепер статус журналіста можна підтверджувати документом, виданим професійним об'єднанням журналістів. Так, у п.3. ст.25 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» визначено: «На особу, якій видано редакційне посвідчення чи інший документ, що підтверджує повноваження, надані їй редакцією друкованого засобу масової інформації, або її професійну належність, поширюються права й обов'язки журналіста». Таким чином, законодавець, запровадивши таку норму, розширив коло осіб, які можуть набувати статусу журналіста [2].

Розширене тлумачення поняття «журналіст» запропоновано в проекті Закону України «Про захист професійної діяльності журналістів» [3]. Так, згідно із зазначеним у проекті визначенням журналіст вчиняє всі дії не для ЗМІ, а з метою поширення їх на невизначене коло осіб за допомогою й через ЗМІ. Крім того, серед перерахованих ЗМІ йдеться також про мережу Інтернет, що є сьогодні прогресивним рішенням та ще раз доводить необхідність закріплення на законодавчому рівні такого виду ЗМІ, як Інтернет-ЗМІ (законопроект відхилено через низку недоопрацювань інших статей закону – *І.3.*).

Таким чином, розвиток технологій і виникнення нових учасників медіаситими видозмінили форму, зовнішній вигляд засобів масової інформації, професію журналіста, спосіб комунікацій тощо, проте не змінним залишається його внутрішній зміст: мета й завдання медіа, суть професії, творчий характер журналістської діяльності.

Саме творча складова є найважливішою й найскладнішою частиною професійної діяльності працівника ЗМІ – вміння правдиво, оперативно, яскраво й переконливо писати, говорити, показувати. Творчість у журналістиці – це нові оригінальні думки, нові погляди на явища, нові образи, втілені у відповідну досконалу форму.

Про творчий характер журналістської діяльності говорить і законодавець. Так, у п. 1. ст.25 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» визначено: «Журналістом редакції друкованого засобу масової інформації відповідно до цього Закону є творчий працівник...» [2]; у п.6 ст.1 Закону України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» вказано: «Журналіст – творчий працівник, який...» [4], ст.21 п.1. Закону України «Про інформаційні агентства» передбачає: «Журналіст інформаційного агентства – це творчий працівник...» [5]. Будучи творчими особами, журналісти в процесі своєї діяльності можуть набувати статусу суб'єкта авторського права, у якого виникатиме певний, визначений законодавством, обсяг майнових та особистих немайнових прав на створений ними об'єкт. Звісно, це вимагає чіткої правової регламентації стосунків між різними суб'єктами, які залучені до створення ЗМІ, що насамперед є можливим у випадку законодавчого врегулювання й закріплення умов виникнення авторських прав журналістів і визначення обсягу таких прав.

Науково-теоретичною основою дослідження стали наукові праці таких вітчизняних і зарубіжних правознавців: К.О. Афанасьєва, С.Ю. Бурлаков, А.В. Войцеховська, О.Г. Германова, В.А. Дозорцев, В.Й. Здоровага, С.М. Клейменова, В.В. Коваленко, В.В. Луць, М.І. Нікітіна, М.О. Невська,

І.О. Панкєєв, М.В. Петров, О.П. Сергєєв, Р.О. Стефанчук, А.А. Тимофєєв, А.Р. Єрмакова, Р.Б. Шишка, О.О. Штефан та ін.

На основі аналізу положень нормативно-правових актів і теоретичних досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців поставлено за мету з'ясувати зміст суб'єктивних авторських прав журналістів та обґрунтувати пропозиції, спрямовані на вдосконалення національного законодавства щодо врегулювання авторсько-правових відносин у сфері діяльності організацій ЗМІ.

Згідно зі ст.1 Закону України «Про авторське права і суміжні права» автором є фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір [6]. Особливістю правового статусу «автора» як суб'єкта права є те, що тільки йому належить весь спектр майнових та особистих немайнових прав і лише окремі його майнові права можуть переходити до інших осіб на підставі закону, договору або іншого правочину.

У сфері діяльності організацій ЗМІ задіяні автори репортажу кореспонденції, інтерв'ю, статті, рецензії, перекладу, рекламного матеріалу, малюнка, фотографії, а також інші творчі особи, які створюють об'єкти авторського права. Суб'єкти творчої діяльності в Законі України «Про телебачення і радіомовлення» визначені як творчий колектив телерадіоорганізації, що складається з телерадіожурналістів.

Журналіст – це творчий працівник, який збирає, одержує, створює й готує відповідну інформацію. Результатом інтелектуальної творчої діяльності журналіста є твір, призначений для розповсюдження з метою задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб, держави [7, с. 11].

Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» та Закон України «Про інформаційні агентства» серед суб'єктів інформаційних відносин виділяють окремо журналіста й автора. Це законодавче розмежування полягає в такому. По-перше, досить часто в періодичних виданнях у спеціально відведених колонках друкують естетичну інформацію у вигляді прозових і поетичних творів. Їх автором може бути будь-яка людина, яка результатом своєї творчої праці зуміє зацікавити редакцію й читача. Така особа, згідно з нормами законодавства про інтелектуальну власність, є автором, носієм майнових та особистих немайнових прав на створений нею об'єкт, Проте не завжди такий автор наділений правовим статусом журналіста. По-друге, термін «журналіст» застосовується до осіб, які отримали відповідні документи, що підтверджують їх правовий статус (див. ст.25 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні»). Такі особи є журналістами, тобто творчими працівниками, протягом усього періоду їх професійної діяльності, незважаючи на те, чи підготовлений ними матеріал уже сьогодні, чи на цей час вони перебувають у творчому пошуку. Авторами журналісти іменуватимуться лише з моменту створення твору. Тільки тоді на результати їх праці поширюватиметься чинність норм Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Журналісти (автори) ЗМІ є первинним суб'єктами авторського права, без результатів творчої діяльності яких не можна говорити про авторські права організацій ЗМІ й інших суб'єктів їх діяльності.

Згідно із законодавством про засоби масової інформації авторами ЗМІ є журналісти, що працюють у штаті засобу масової інформації (штатні журналісти), та позаштатні журналісти.

До журналістів за умовами й нормами прирівнюються кіно- та телеоператори, режисери й інші працівники засобів масової інформації, якщо вони за необхідності входять до складу відряджених творчих груп (ст. 15 Закону України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів»).

Авторських прав, спеціальних для журналістів, не існує, оскільки законодавчо визначено однакові права для всіх осіб, які своєю творчою працею створюють об'єкти авторського права.

Згідно із Цивільним кодексом України (далі – ЦК України) та Законом України «Про авторське право і суміжні права» автору належать особисті немайнові права:

- 1) вимагати визнання свого авторства шляхом зазначення належним чином імені автора на творі та його примірниках за будь-якого публічного використання твору, якщо це практично можливо;

- 2) забороняти під час публічного використання твору згадування свого імені, якщо він як автор твору бажає залишитись анонімом;
- 3) вибирати псевдонім, зазначати й вимагати зазначення псевдоніма замість справжнього імені автора на творі та його примірниках і під час будь-якого його публічного використання;
- 4) вимагати збереження цілісності твору та протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору або будь-якому іншому посяганню на твір, що може зашкодити честі й репутації автора (право на недоторканність твору) [6; 8].

Ці права є невіддільними (невідчужуваними) від автора твору й такими, що не передаються, не заповідаються, не даруються. У разі смерті автора недоторканність твору охороняється особою, уповноваженою на це автором. За відсутності такого уповноваження недоторканність твору охороняється спадкоємцями автора, а також іншими заінтересованими особами (ст.439 ЦК України).

Особи, які використовують твори, зобов'язані зазначати ім'я автора під час використання твору, навіть у випадках вільного використання твору.

Автори наділяються правом бути анонімом (забороняти під час публічного використання твору згадування свого імені, якщо він як автор твору бажає залишитись анонімом) (ст.26 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні»).

Журналіст має право на збереження таємниці авторства та джерел інформації, за винятком випадків, коли ці таємниці обнародуються на вимогу суду; задовольняти прохання осіб, які надають інформацію, щодо їх авторства або збереження таємниці авторства [7, с. 9].

Таємниця авторства охороняється на рівні прав журналіста та права автора твору. Журналіст має право не зазначати своє авторство на інформацію за аналогією з правом автора на анонімне представлення твору та його право на псевдонім. Підстави, умови та порядок розголошення відомостей про автора можуть бути такими ж, як і у випадках із правами журналіста – автора твору.

Обмеження права на таємницю авторства може здійснюватися лише за рішенням суду. Редакція зобов'язана розкрити авторство матеріалу, якщо таке зобов'язання на неї покладено рішенням суду, у зв'язку з необхідністю відвернути загрозу заподіяння шкоди національній безпеці, громадському порядку; здоров'ю й моральності людини; правам і свободам інших осіб або ж задля запобігання злочинів.

Автор (журналіст) має право вибирати псевдонім, зазначати чи вимагати зазначення псевдоніма замість справжнього імені на творі та його примірниках під час будь-якого публічного використання твору.

Якщо твір опубліковано анонімно чи під псевдонімом (за винятком випадку, коли псевдонім однозначно ідентифікує автора), видавець твору (його ім'я чи назва мають бути зазначені на творі) вважається представником автора й має право захищати права останнього. Це положення діє до того часу, поки автор твору не розкриє свого імені й не заявить про своє авторство [7, с. 10].

Творчий працівник телерадіоорганізації має право користуватися псевдонімом, застерігати від розголошення таємниці псевдоніму. У ст.59 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» зазначено: «Обов'язком телерадіоорганізації є зберігання в таємниці на підставі документального підтвердження відомостей про особу, яка передала інформацію або інші матеріали за умови нерозголошення її імені» [9].

Право на недоторканність твору означає, що ніхто не має права переробляти твір без дозволу автора, якщо така переробка може призвести до перекручення, спотворення або іншої зміни твору, чи на будь-яке інше посягання на твір, що може зашкодити честі й репутації автора, а також супроводження твору без його згоди ілюстраціями, передмовами, післямовами, коментарями тощо.

Суперечливими в цьому випадку є положення Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» й Закону України «Про інформацію», що передбачають право журналіста засобу масової інформації відмовитися від авторства (підпису) на матеріал, якщо його зміст після редакційної правки (редагування) суперечить його переконанням [2; 10]. З позиції дотримання авторського права ніхто не може бути позбавлений особистих немайнових прав. Особисті немайнові права є невіддільними від творця. Право авторства є непорушним. Крім того, автор має право заборонити використання переробленого твору. Такі положення авторського

законодавства враховані авторами вже згаданого законопроекту «Про захист професійної діяльності журналістів», де передбачено право журналіста відкликати свій підпис під твором, зміст і форму якого, на думку журналіста, було спотворено в процесі редакційної підготовки, *або забороняти чи обмежувати розповсюдження зазначених творів*. Однак якщо слідувати висновку А.А. Тимофєєва про те, що всі журналістські твори в друкованих ЗМІ необхідно вважати результатом творчої праці й об'єктами авторського права до тих пір, поки не доведено протилежне [11], який ми цілком підтримуємо, то слово «або» в законопроекті необхідно замінити словом «та». Також треба внести відповідні зміни до п.10 ст.26 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» та п.6 ст.25 Закону України «Про інформацію», виклавши їх у такій редакції: «...право журналіста відкликати свій підпис під твором, зміст та форму якого, на думку журналіста, було спотворено в процесі редакційної підготовки, та забороняти розповсюдження зазначених творів».

Зміни у твір можуть вноситись лише за наявності згоди автора, без якої ніхто не має права вносити будь-які зміни у твір. У випадку, коли автор передав одне зі своїх майнових прав інтелектуальної власності на твір, наприклад право на переробку, іншій особі, за автором залишається особисте немайнове право контролювати процес переробки з метою запобігання спотворенню й перекрученню змісту його твору. О.С. Штефан зазначає: «Передача майнового права інтелектуальної власності на переробку твору не означає надання повної свободи переробнику цього твору, оскільки право на недоторканість твору дозволяє автору вимагати, щоб під час переробки твору не відбулося перекручення або спотворення змісту або основних думок автора. При цьому автор сам вирішує, чи шкодить його честі й репутації зроблена іншими особами переробка його твору, чи ні» [12, с. 6].

Особисті немайнові права автора тісно пов'язані з майновими правами. Так, Р.Б. Шишка висловлює думку, що особисті немайнові права в поєднанні з діловою професійною репутацією й майновими правами творця сприяють комерційному успіху, дають новий комерційний результат [13, с. 7].

Майнові права є економічно важливою ланкою відносин між авторами-журналістами й організацією ЗМІ, оскільки використання твору останніми дає можливість авторові отримати прибуток.

Законодавець передбачає такі майнові права автора: право на використання твору та право дозволяти чи забороняти іншим особам відтворення твору; публічне виконання й публічне сповіщення; публічну демонстрацію й публічний показ; будь-яке повторне оприлюднення творів, якщо воно здійснюється іншою організацією, ніж та, що здійснила перше оприлюднення; переклади творів; переробки, адаптації, аранжування й інші подібні зміни творів; включення творів як складових частин до збірників, антологій, енциклопедій тощо; розповсюдження через перший продаж, відчуження іншим способом або здаванням у майновий найм чи прокат; подання своїх творів до загального відома публіки таким чином, що її представники можуть здійснити доступ до творів із будь-якого місця й у будь-який час за власним вибором; здавання в майновий найм; імпорт примірників творів [6; 8]. Цей перелік не є вичерпним, надаючи авторові значно ширші можливості.

Співпраця журналістів ЗМІ й роботодавця зазвичай засновується на договорі, згідно з яким журналіст передає організації ЗМІ права на використання його творів, а натомість отримує винагороду за таке використання. Той обсяг майнових прав, який журналіст передає організації ЗМІ, залежить від виду укладеного договору й передбачуваних умов договору.

У відносинах організації ЗМІ зі штатними авторами передбачено укладення трудового, цивільно-правового та змішаного договору. Результатами творчої діяльності штатних авторів є твори, що підлягають охороні як об'єкти авторського права та створені автором під час виконання службових обов'язків відповідно до службового завдання або трудового договору (контракту) між ним і працедавцем. Такі твори іменуються службовими творами.

У ЦК України й Законі України «Про авторське право і суміжні права» питання розподілу майнових авторських прав на службові твори вирішується по-різному.

У п.2. ст.16 Закону України «Про авторське право і суміжні права» зазначено: «Виключне майнове право на службовий твір належить виключно роботодавцю, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом) та (або) цивільно-правовим договором між автором і роботодавцем».

У ЦК України питання належності виключних майнових прав (п.2 ст.429) законодавцем вирішується таким чином: «Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівникові, який створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній

особі, де або в якій він працює, спільно, якщо інше не встановлено договором».

Під час застосування цієї норми законодавства необхідно брати до уваги таке. По-перше, ЦК України прийнятий пізніше Закону України «Про авторське право і суміжні права», а отже, у кодифікованому акті більше враховані вимоги сучасності. Ще більшу пріоритетність посідають права автора як первинного суб'єкта авторського права. По-друге, ЦК України за ієрархічною структурою дії нормативно-правових актів посідає вищу ланку, ніж Закон України «Про авторське право і суміжні права». Тому коли в договорі не передбачено належність майнових прав на службовий твір, під час вирішення застосування тієї чи іншої норми законодавства використовуватимуться положення ЦК України.

Таким чином, факт існування трудових відносин і створення об'єкта, що охороняється в межах авторського права в процесі виконання трудових обов'язків або за завданням роботодавця, не є достатньою умовою виникнення виняткових авторських прав у роботодавця. Для виникнення виключних майнових прав на створені твори лише в роботодавця в тексті договору необхідно вказувати, що виключні авторські права на всі створювані співробітником твори на весь період дії договору належать роботодавцю. У разі передання (відчуження) працівником роботодавцю всіх майнових прав на твір, створений ним у порядку виконання трудового договору, працівник втрачає ці права, залишаючись носієм особистих немайнових прав. У іншому випадку майнові права на такі об'єкти авторського права будуть належати спільно організації ЗМІ та штатним авторам.

З метою попередження можливих у майбутньому суперечок між співробітником і організацією ЗМІ – роботодавцем під час складання трудових договорів, необхідно чітко описати схему розподілу прав на результати інтелектуальної діяльності. Зокрема, договором необхідно передбачити порядок розподілу майнових авторських прав на створені журналістами твори, належність авторських прав на неоплачений роботодавцем службовий твір за дострокового розірвання трудового договору тощо [14, с. 18-22; 15, с. 49-55].

Тому, на нашу думку, найоптимальнішим варіантом регулювання відносин організацій ЗМІ зі штатними творчими працівниками є укладення договору, що містив би за основу трудовий договір з окремими обов'язковими умовами цивільно-правового договору. Таким чином, це буде змішаний тип договору. Така договірна конструкція поєднуватиме умови здійснення трудової діяльності, умови цивільно-правового характеру про виключні майнові права та сприятиме ефективній регламентації здійснення та захисту виключних майнових прав.

Як видно з вищевикладеного, у чинних законах, що регулюють діяльність журналістів, знайшли відображення положення, що стосуються охорони авторських прав таких творчих працівників. Однак із позиції дотримання авторського права є необхідність у коригуванні деяких наведених у цих законах положень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Варганова Е.Л. Колонка редактора [Електронний ресурс] / Е.Л. Варганова // МедиаТренды. – 2013. – № 1 (38). – Режим доступу : http://www.journ.msu.ru/files/specialprojects/MediaTrends/MediaTrends_38.pdf
2. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні : Закон України від 16 листопада 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 1. – Ст. 1.
3. Про захист професійної діяльності журналістів : Проект Закону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua/document/.../Zakov_Journ_zahist.doc
4. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів : Закон України від 23 вересня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 50. – Ст. 302.
5. Про інформаційні агентства : Закон України № 74/95 від 28 лютого 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 13. – Ст. 83.
6. Про авторське право і суміжні права : Закон України в редакції Закону від 11 липня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 43. – Ст. 214.
7. Рекомендації щодо охорони та захисту авторського права у сфері діяльності засобів масової інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.comin.kmu.gov.ua/control/.../article?art..>

8. Цивільний кодекс України. Прийнятий Верховною Радою України від 16 січня 2003 р. № 435-4 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40 – 44. – Ст. 356.
9. Про телебачення і радіомовлення : Закон України в редакції Закону від 12.01.2006 р. № 3317 – (33-15) // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 18. – Ст. 155.
10. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. в редакції Закону від 13.01.2011 р. № 2938-VI (2938-17) // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 313.
11. Тимофеев А.А. Интеллектуальная собственность журналиста периодической печати : автореф. дисс. на соиск. науч. степ. канд. филолог. наук : спец. 10.01.10 «Журналистика. Политические науки» / А.А. Тимофеев. – М., 2013. – 21 с.
12. Штефан О. Зміст права на недоторканість і цілісність твору / О. Штефан // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2008. – № 1. – С. 3-7.
13. Шишка Р.Б. Охорона прав суб'єктів інтелектуальної власності у цивільному праві України : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. докт. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право та цивільний процес ; сімейне право ; міжнародне приватне право» / Р.Б. Шишка ; Одес. нац. юрид. акад. – Одеса, 2004. – 37 с.
14. Огородов Д.В. Служебные объекты интеллектуальной собственности и смешанные договоры, заключаемые с работниками (соотношение гражданского и трудового права) / Д.В. Огородов // Коллегия. – 2006. – №11. – С. 18-22.
15. Огородов Д.В. Смешанный договор и вопросы теории правового регулирования / Д.В. Огородов, М.Ю. Челышев // Законодательство и экономика. – 2007. – № 3. – С. 49-55.

REFERENCES

1. Vartanova, E.L. (2013), "Editor's note", *MediaTrendy*, no. 1 (38), available at : http://www.journ.msu.ru/files/specialprojects/MediaTrends/MediaTrends_38.pdf
2. "On Printed Mass Media (Press) in Ukraine" : Law of Ukraine of November 16, 1992, *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 1993, no. 1, art. 1.
3. "On Protection of Journalists' Professional Activity" : Draft Law of Ukraine, available at : www.kmu.gov.ua/document/.../Zakov_Journ_zahist.doc
4. "On State Support of Mass Media and Social Protection of Journalists" : Law of Ukraine of September 23, 1997, *Vidomosti Verkhovnoyi Radi Ukrayini*, 1997, no. 50, art. 302.
5. "On Information Agencies" : Law of Ukraine № 74/95 of February 28, 1995, *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 1995, № 13, art. 83.
6. "On Copyright and Related Rights" : Law of Ukraine revised July 11, 2001, *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 2001, no. 43, art. 214.
7. "Recommendation on protection and defence of copyright in the field of mass media activities", available at : <http://www.comin.kmu.gov.ua/control/.../article?art..>
8. Civil Code of Ukraine. Adopted by the Verkhovna Rada of Ukraine on January 16, 2003 № 435-4, *Vidomosti Verkhovnoyi Radi Ukrayini*, 2003, no. 40 – 44, art. 356.
9. "On Television and Radio Broadcasting" : Law of Ukraine revised 12.01.2006 № 3317 – (33-15), *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 2006, no. 18, art. 155.
10. "On Information" : *Law of Ukraine of 02.10.1992 revised 13.01.2011 № 2938-VI (2938-17)*, *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 2011, no. 32, art. 313.
11. Timofeev, A.A. (2013), "Intellectual property of a journalist of periodicals", Thesis abstract for Cand. Sc. (Journalism), 10.01.10, Moscow, Russia.
12. Shtefan, O. (2008), "The content of the right to inviolability and integrity of the work", *Teoriya i praktika intelektualnoyi vlasnosti*, no. 1, pp. 3-7.

13. Shishka, R.B. (2004), "Protection of rights of subjects of intellectual property in civil law of Ukraine", 12.00.03, Thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), Odesa national legal academy, Odesa, Ukraine.
14. Ohorodov, D.V. (2006), "Employment-related objects of intellectual property and mixed agreements with employees (the ratio of civil and labour rights)", *Kollegiya*, no. 11, pp. 18-22.
15. Ohorodov, D.V. and Chelyshev, M.Yu. (2007), "Mixed agreement and questions of theory of legal regulation", *Zakonodatelstvo i ekonomika*, no. 3, pp. 49-55.

УДК 347.121.1

ДО ПИТАННЯ ПРО СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВА НА ПРИВАТНІСТЬ АРТИСТІВ-ВИКОНАВЦІВ І ПРАВА НА СВОБОДУ СЛОВА

Москаленко К.В., к.ю.н., асистент

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
вул. Володимирська 60, м. Київ, Україна
kateryna-moskalenko@ukr.net*

У статті досліджуються зміст права на приватність, можливість визнання артистів-виконавців публічними особами, а також критерії з'ясування балансу права на приватність артистів-виконавців та права на свободу слова.

Ключові слова: право на приватність, право на свободу слова, публічні особи, артисти-виконавці, Європейський суд із прав людини.

К ВОПРОСУ О СООТНОШЕНИИ ПРАВА НА ПРИВАТНОСТЬ АРТИСТОВ-ИСПОЛНИТЕЛЕЙ И ПРАВА НА СВОБОДУ СЛОВА

Москаленко Е.В.

*Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, ул. Владимирская 60, г. Киев, Украина
kateryna-moskalenko@ukr.net*

В статье исследуются содержание права на приватность, возможность признания артистов-исполнителей публичными лицами, а также критерии выяснения баланса права на приватность артистов-исполнителей и права на свободу слова.

Ключевые слова: право на приватность, право на свободу слова, публичные лица, артисты-исполнители, Европейский суд по правам человека.

TO THE QUESTION ON CORRELATION BETWEEN PRIVACY RIGHT OF PERFORMERS AND FREEDOM OF SPEECH

Moskalenko K.V.

*Kyiv national Taras Schevchenko university, str. Volodymyrska, 60, Kyiv, Ukraine
kateryna-moskalenko@ukr.net*

In course of development of new technologies the privacy right of performers can be subject to unauthorized intrusion, therefore the question on correlation between their privacy right and the freedom of speech is of great current interest. Some aspects of collision between the privacy right and the freedom of speech have been analyzed in Ukrainian, American and Russian doctrine, however an optimal conclusion has not been found yet. In order to find a suitable solution, the author of the article has analyzed national and international legislation, court practice of Ukrainian and American courts as well as the case law of European Court on Human Rights.

The contents of the privacy right shall be identified by the court in any separate case, taking into account the circumstances of the case and the evidence, contained in the materials of the court case. Moreover, the contents of this right will become even broader in future. This conclusion is supported by the opinions of Ukrainian and Russian scientists, the practice of Constitutional Court of Ukraine and the case law of European Court of Human Rights.

Performing artists are recognized as public persons both in various jurisdictions and on international level, making them more vulnerable to intrusion into their private life. Moreover, performers can face bigger intrusion into their private life than all the persons that are not recognized as public ones.